

شورای عالی حوزه علمیه قم میاندوآب
مرکز مدیریت حوزه های علمیّه خواهران
مدرسه علمیه الزهرا میاندوآب

موضوع :

برخی مسائل مهم مرتبط با حوزه زن و خانواده

حجاب و پوشش

استاد راهنما :

خانم سمیه فتحی تقی آباد

پژوهشگران :

خانم مریم انفرادی ، خانم ربابه محمدپور ، خانم آرزو فرجی ، خانم عبدی فام ،

خانم سمیه فتحی تقی آباد

زمستان ۱۳۹۲

شورای عالی حوزه علمیه قم میاندوآب
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران
مدرسه علمیه الزهرا میاندوآب

موضوع :

برخی مسائل مهم مرتبط با حوزه زن و خانواده

حجاب و پوشش

استاد راهنما :

خانم سمیه فتحی تقی آباد

پژوهشگران :

خانم مریم انفرادی ، خانم ربابه محمدپور ، خانم آرزو فرجی ، خانم عبدی فام ،

خانم سمیه فتحی تقی آباد

زمستان ۱۳۹۲

تقدیم

تقدیم به بانوی دو عالم خانم فاطمه زهرا (سلام الله علیها)

و

به تمام مادران دلسوز و نمونه ایران زمین

ای زن از فاطمه به تو این گونه خطاب است که ارزنده ترین زینت زن حفظ حجاب است .

چکیده

حجاب را از دو بعد لغوی و اصطلاحی می توان تعریف کرد که در بعد لغوی در ساده ترین تعریف حجاب به معنی پوشش و فاصله میان دو چیز معنا شده است ؛ چنان که ابن منظور می نویسد : «الحجاب : الستر ... و الحجاب اسم ما احتجب به و کل ما حال بین شیئین : حجاب ... و کل شیء منع شیئاً فقد حجبهُ^۱...» ؛ «حجاب به معنای پوشانیدن است و اسم چیزی است که پوشانیدن با آن انجام می گیرد و هر چیزی که میان دو چیز ، جدایی می اندازد، حجاب گویند و هر چیزی که مانع از چیز دیگر شود او را حجب نموده است.»

«حجاب و عفاف» در قاموس بشری ، واژه های آشنایی هستند که در گذر زمان از سنت به سوی مدرنیته ، فراز و نشیب های زیادی را طی کرده است . در این میان مردان و زنان (به خصوص زنان) در مسیر تند باد حرکت به سوی مدرنیسم ، در معرض برهنگی فرهنگی و فرهنگ برهنگی قرار گرفتند تا در توسعه سرمایه داری نقش خویش را ایفا کنند .

اما با گذر زمان از هویت و شخصیت و ماهیت خود بیشتر دور شدند ، و در یک حرکت جدید با بازگشت دوباره به سوی منیت خویش و توجه به سرشت و طبیعت و احتیاجات حقیقی خود را ، در میان معنویت ، هویت خویش را در «عفاف و حجاب» جستجو کردند .

نگاهی به مبانی «حجاب و عفاف» که برخاسته از حقایق دین و در افق بالاتر از عالم ماده تدوین و تبیین شده است ، در عصر برهنگی ، تنها پاسخ مثبت و حقیقی به نیازهای درونی و بازگشت به گرایش های فطری جامعه انسانی است که سلامت ، امنیت ، معنویت و کمال را در خانواده و اجتماع میسور می سازد ؛ و

۱. ابن منظور ، ۲۰۰۰ م ، ج ۴ : ۳۶

منابع و مأخذ

- ۱- ابن منظور، ابی الفضل جمال الدین . لسان العرب . بیروت : دارصادر . ۲۰۰۰ م ، چ ۴ .
۲. قرآن کریم، مترجم مهدی الهی قمشه‌ای، انتشارات دارالفکر، چاپ قدس قم، چاپ سوم، بهار ۱۳۸۶.
۳. آمدی تمیمی عبدالواحد، غرر الحکم و دررالکلم. ترجمه محمد علی انصاری، تهران، انتشارات آرمان، ۱۳۷۷.
- ۴- اکبری محمد رضا، تحلیلی نو و عملی از حجاب در عصر حاضر، انتشارات اسلامی، چاپ مشعل آزادی، ۱۳۸۰ .
- ۵- محمدی اشتیاردی محمد، پوشش زن در اسلام، انتشارات رضوی، چاپ سوم، ادیبهشت ۱۳۷۲.
- ۶- بابایی ، احمد علی . برگزیده تفسیر نمونه . تهران: دارالکتب الاسلامیه ، چ ۹ ، ۱۳۸۰ ، ج ۳ .
- ۷ - بیرقی اکبری ، محمد رضا . تحلیلی نو و عملی از حجاب در عصر حاضر . اصفهان : پیام عزت، ۱۳۷۷ .
- ۸- جمعیت زنان جمهوری اسلامی ایران، روشی گذرا به مقام زن در جهان آفرینش، تهران. ۱۳۸۷
- ۹- جوادی عاملی عبدالله، زن در آئینه جلال و جمال، چاپ چهارم، ۱۳۷۴ .
- ۱۰- حر عاملی، محمدبن حسن، وسایل الشیعه الی لتحصیل مسایل الشریعه، انتشارات اسلامی، مؤسسه ی آل بیت علیهم السلام، چاپ اول، قم ۱۴۰۹ق.
- ۱۱- حسینی موسوی زهرا، حجاب و جامعه، انتشارات صدرا، چاپ، بی تا، تهران ۱۳۷۹.
- ۱۲- حوزه معاونت پژوهشی، مجموعه مقالات همایش حجاب، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری ۱۳۸۱.
- ۱۳ - الحرائی ، حسین بن شعبه ، تحف العقول ، تصحیح علی اکبر غفاری ، قم : جامعه مدرسین . ۱۳۶۳ .

۱۴- دشتی ، محمد ، امام علی (ع)، نهج البلاغه، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، چاپ خانه ی

مؤسسه بوستان کتاب، چاپ ششم، قم ۱۳۸۷.

۱۵- دفتر عقیدتی سیاسی فرمانده کل قوا، ستیز با تهاجم فرهنگی غرب، ۱۳۸۱.

۱۶- رهنورد سمیه، پیام حجاب زن مسلمان، نشر عفاف، چاپ اول، ۱۳۶۵.

۱۷- روحانی دکتر شهریار، بررسی پوشیدگی از دیدگاه روانشناسی، انتشارات اشراقیه، تهران ۱۳۶۹.

۱۸- روحانی دکتر شهریار، آیا حجاب ضرورت دارد، بررسی پوشیدگی از دیدگاه روانشناسی،

انتشارات اشراقیه، تهران ۱۳۶۹.

۱۹ - زمخشری ، ابوالقاسم محمد بن عمر . تفسیر کشاف . قم: دارالکتب الاسلامیه ، ۱۳۵۲ ، ج ۳ .

۲۰ - راغب اصفهانی ، ابوالقاسم حسین بن محمد بن مفضل . مفردات الفاظ القرآن . بیروت :

دارالشامیه . ۱۹۹۲ م .

۲۱- ساوجی مریم، حقوق زن و مرد در اسلام و خانواده، انتشارات مجرد، چاپ اول، تهران ۱۳۷۱.

۱۵ شریعتی دکتر علی، فاطمه فاطمه است، انتشارات شب‌دیز، تهران ۱۳۵۶.

۲۲ - شجاعی ، محمد . درو صدف . قم : محیی ، چ ۵ ، ۱۳۸۵ .

۲۳- صفری فاطمه، الگوی اجتماعی پایگاه و نقش زن مسلمان در جامعه اسلامی براساس دیدگاه

امام خمینی، سازمان تبلیغات اسلامی، تهران، ۱۳۷۴.

۲۴ - طباطبایی، محمد حسین. المیزان فی تفسیر القرآن. تهران : دارالکتب الاسلامیه. ۱۳۹۸ ق ، ج ۱۶.

۲۵ - طباطبایی یزدی ، محمد کاظم . عروۃ الوثقی . قم . کراوری . ۱۳۷۳ .

۲۶ - طبرسی ، ابو علی الفضل بن الحسن . مجمع البیان . تهران : سازمان چاپ و انتشارات وزارت

ارشاد اسلامی . ۱۳۸۰ ، ج ۷ .

- ۲۷- طباطبایی سید محمدحسین، تفسیر المیزان، ترجمه‌ی سید محمد باقر موسوی همدانی، دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه‌ی علمیه‌ی قم، چاپ قم ۱۳۷۴.
- ۲۸- طبرسی شیخ ابوالفضل بن حسن، مجمع‌البیان فی تفسیر القرآن، ترجمه‌ی جمعی از مترجمان، انتشارات فراهانی، چاپ مشعل آزادی، ۱۳۶۰.
- ۲۹- طوسی محمدبن حسین، التبیان فی التفسیر القرآن، داراحیاء التراث العربی، بیروت ۱۴۲۹.
- ۳۰- عمید، حسن. فرهنگ عمید. تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۷.
- ۳۱- فیض کاشانی، محمد حسن. تفسیر الصافی. مشهد: دارالمرتضی. بی تا، ج ۴.
- ۳۲- فصلنامه پژوهش‌های قرآنی، نخستین مجله‌ی قرآن پژوهی، مرکز فعالیت‌های پژوهشی قرآن و عترت، سال نهم، دوره‌ی دوم، شماره‌ی ۹، بهار ۱۳۸۰.
- ۳۳- قمی، ابی الحسن علی بن ابراهیم. تفسیر القمی. نجف. بی تا. ۱۳۷۸ هـ. ق، ج ۲.
- ۳۴- قریشی، علی اکبر. قاموس قرآن. تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۸، ج ۵، ج ۱.
- ۳۵- قرائتی محسن، امر به معروف و نهی از منکر، مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، تهران ۱۳۷۵.
- ۳۶- قرطبی محمدبن احمد، الجامع الاحکام القرآن، دار احیاء التراث العربی، بیروت ۱۴۰۵ هـ. ق.
- ۳۷- قمی حاج شیخ عباس، زندگانی حضرت فاطمه، ترجمه بیت الافران، انتشارات مطبوعاتی حسینی، چاپخانه‌ی احمدی، چاپ سوم، ۱۳۶۳.
- ۳۸- کلینی، محمد بن یعقوب اسحاق. اصول کافی. بیروت. دارالاضواء. ۱۴۱۳ هـ. ق، ج ۵.
- ۳۹- کریمی عبدالعظیم، رویکردی نمادین به تربیت دینی با تأکید بر روش‌های اکتشافی، انتشارات قدیانی، ۱۳۷۴.

۴۰- کلینی یعقوب، اصول کافی، با ترجمه سیدجواد مصطفوی، انتشارات دارالکتب الاسلامیه، تهران،

چاپ پنجم، ۱۳۶۳.

۴۱- مجلسی محمدباقر، بحارالانوار، ترجمه سید عبدالحسین رضایی، تصحیح حبیب الله بیاتی، نشر

کتابفروشی اسلامی، ۱۳۶۴.

۴۲- مجله‌ی صحیفه‌ی مبین، مرکز فعالیت‌های پژوهشی قرآن و عترت، مجموعه مقالات دوره‌ی اول،

شماره‌ی ۵، سال نهم، دوره‌ی دوم، تابستان ۱۳۸۰.

۴۳- مجموعه مقالات همایش حجاب با تأکید بر رویکردهای علمی - کاربردی، ۱۳۸۷.

۴۴- محمدی ری شهری محمد، میزان الحکمه، چاپ دفتر تبلیغات اسلامی، حوزه علمیه ی قم، چاپ

اول، ۱۳۶۳.

۴۵- مطهری استاد مرتضی، نظام حقوق زن در اسلام، انتشارات صدرا، چاپ فجر، چاپ هفتم، تهران

۱۳۷۶.

۴۶- مطهری استاد مرتضی، مسئله حجاب، انتشارات صدرا، چاپ فجر، چاپ چهل و هفتم، تهران

۱۳۷۶.

۴۷- معاونت اجتماعی ناجا، سیمای عفاف، اداره چاپ و نشر ساعس ناجا، چاپ دوم، بهار ۱۳۷۷.

۴۸- محمدی آشنانی، علی. حجاب در ادیان الهی. قم: اشراق، ۱۳۷۳.

۴۹- محمدی ری شهری، محمد. میزان الحکمه. ترجمه حمید رضا شیخی. قم: دارالحديث،

۱۳۷۷، ج ۱۳.

۵۰- محمدی نیا، اسداله. بهشت جوانان. قم: سبط اکبر علیه السلام، چ ۱۹، ۱۳۸۳.

۵۱- مصطفوی، حسین. التحقيق فی کلمات القرآن. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۶۰، ج ۳.

۵۲ - مطهری ، مرتضی . مسئله حجاب . تهران : نشریه انجمن اسلامی . ۱۳۵۳ .

۵۳ - معین ، محمد . فرهنگ فارسی . تهران : امیر کبیر ، ۱۳۷۹ ، ج ۱ .

۵۴ - مکارم شیرازی ، ناصر . برگزیده تفسیر نمونه . تصحیح احمد علی بابایی . قم : دارالکتب

الاسلامیه ، چ دوم ، ۱۳۷۶ ، ج ۳ .

۵۵ - نوری زینب السادات، حجاب، طرح و اجرای نشریه ی علمی شفق، ۱۳۸۹

۵۶ - هدایت ، مهدی قلی . خاطرات و خطرات . تهران : زوار ، چ ۴ ، ۱۳۶۳ .

۵۷ - هدایت خواه، ستار. زیور عفاف . مشهد: معاونت پرورشی سازمان آموزش و پرورش خراسان،

۱۳۷۴ .

۵۸ - هاشمی رفسنجانی علی اکبر، انقلاب یا بعثت جدید، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، چاپ

فجر، بهار ۱۳۷۲.

۵۹ - ویل دورانت، تاریخ تمدن، انتشارات اقبال، تهران ۱۳۵۶.